

A. DE KOK Maranathakerk

1888

Alphen aan den Rijn

1988

De geschiedenis
van de
gemeente
vanaf 1861

MARANATHAKERK 1888 - 1988

A. DE KOK

Maranathakerk

1888-1988

Alphen aan den Rijn

De geschiedenis van de gemeente vanaf 1861

Aan mijn vrouw Lidy

Ten geleide

Ter gelegenheid van het 100 - jarig bestaan van de Maranathakerk op 20 december 1988 is een jubileumboek samengesteld.

In dit boek wordt ook veel aandacht besteed aan de geschiedenis van de Gereformeerde Kerk van Alphen aan den Rijn - Centrum, die op 3 maart 1861 werd geïnstitueerd.

Over de moeilijke economische en financiële situatie in de beginjaren en in de oorlogs- en crisisjaren, de uitoefening van de kerkelijke tucht en vermaning, alsmede de zich regelmatig voordoende grensgeschillen met de omliggende gemeenten - in het bijzonder met Oudshoorn - vindt u in dit boek boeiende beschrijvingen.

De eerste kerk werd voor rekening van de heer K. van Hellemond gebouwd en door hem voor een zeer bescheiden vergoeding verhuurd.

Op 4 november 1860 werd deze kerk in gebruik genomen.

In oktober 1864 werd voor de inmiddels te klein geworden kerk op een openbare veiling het gebouw 'Het Instituut' aan de Lage Zijde gekocht.

De kerk bleef groeien en er werd opnieuw omgezien naar een grotere kerk.

In mei 1888 sloten namens de kerkeraad ds. J. J. Impeta en ouderling C. Boer een koopcontract voor de grond voor een bedrag van f 3000,-.

Publieke aanbesteding van de bouw vond op 25 juni 1888 plaats voor een bedrag van f 20.000,-; aannemer Gesman uit Alphen werd de bouwer van de huidige Maranathakerk.

De inwijding vond plaats op 20 december 1888.

De bouw van de kerk is zo degelijk geweest dat deze na 100 jaar nog steeds in goede staat is en volop in gebruik. In de afgelopen jaren zijn wel aanzienlijke groot-onderhoudswerkzaamheden verricht, met name in dit jaar de vernieuwing van de historische kerkramen.

De Kerkeraad voor Algemene Zaken en de Wijkkerkeraad Maranathakerk zijn de commissie die de jubileumviering heeft voorbereid veel dank verschuldigd, in het bijzonder de heer A. de Kok die zoveel tijd aan dit boek heeft besteed.

Wij hopen dat God onze Heer zijn zegen aan onze gemeente zal blijven geven en dat dit kerkgebouw nog vele jaren voor de dienst aan Hem gebruikt zal worden.

Namens de
Kerkeraad voor Algemene Zaken

J. Mulder, voorzitter

Namens de
Wijkkerkeraad Maranathakerk

J. H. Voogd, voorzitter

Voorwoord van de schrijver

Als voorzitter van de Historische Vereniging Alphen aan den Rijn en Omstreken heb ik vele malen gepleit voor het op schrift stellen van de geschiedenis van de plaatselijke kerkgenootschappen.

De geschiedenis van de hervormde kerk was beschreven door de heer W. M. C. Regt en is onlangs herschreven en aangevuld door de heer H. J. Habermehl.

De geschiedenis van de Bonifatiuskerk is in 1986 te boek gesteld door de heren J. J. Pijpers, Drs. H. Th. J. Rozestraten en H. van der Wereld.

Het honderdjarig bestaan van de Maranathakerk is een mooi aangrijpingspunt om de geschiedenis van de Gereformeerde Kerk van Alphen aan den Rijn (de officiële naam per 27 oktober 1960) te beschrijven.

Met opzet wordt in het boek over Alphen gesproken.

De geschiedenis van de gereformeerden in Oudshoorn, Aarlanderveen en Zwammerdam heb ik niet weergegeven.

In de gemeente Alphen aan den Rijn bestaan namelijk vier gereformeerde kerken, die vrij onafhankelijk van elkaar opereren, met ieder één of meer predikanten.

Mijn bedoeling is geweest zo objectief mogelijk de feiten weer te geven. Ik heb tijdens het lezen van de 30 notulenboeken speciaal gelet op veranderingen, hoe klein en schijnbaar onbelangrijk ook, en deze zoveel mogelijk weergegeven.

De oudste en voor mij boeiendste geschiedenis van 1860 tot 1920 heb ik gegroepeerd rond enkele onderwerpen.

Drie personen heb ik eruit gelicht.

De geschiedenis na 1920 wordt steeds chronologischer en onpersoonlijker.

Het onderwerp tucht en vermaan is hier bewust weggelaten.

Het hoofdverhaal, de geschiedenis van de gemeente, heb ik zoveel mogelijk in de tegenwoordige tijd geschreven.

De overgang van de oude KAZ naar de nieuwe structuur in 1975 was voor mij een goede afbakening.

Hartelijk dank aan allen die iets hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit boekwerk.

In het bijzonder ben ik de KAZ dankbaar die mij als lid en ouderling van de gemeente het volste vertrouwen gegeven heeft om de archieven in te zien en deze naar eigen inzicht openbaar te maken.

A. de Kok

Inhoud

Ten geleide	6
Voorwoord van de schrijver	7
Hoofdstuk 1 Wat voorafging . . .	11
In Nederland	11
In hervormd Alphen	14
In Woubrugge	15
In Alphen	16
Hoofdstuk 2 De periode van de eerste kerk	21
Algemeen overzicht	21
Vermaning en tucht	23
Het ledenverloop	26
Financiën	27
Hoofdstuk 3 Tot een zegen gesteld	29
Het verhaal van Van Hellemond, de grondlegger der gemeente	29
Hoofdstuk 4 De periode van de tweede kerk	32
Economische achtergronden	32
Algemeen overzicht van de kerkelijke gemeente van 1866 tot 1874	34
Financiën	37
De rustige jaren van 1874 tot 1880	38
Moeilijkheden rond het beroepen van een predikant	39
De jaren van uitbouw 1880 tot 1888	42
Financiën	44
Ledenbestand	45
Hoofdstuk 5 Bouw van de huidige Maranathakerk	46
Hoofdstuk 6 De periode van de derde kerk tot 1900	49
Grensgeschillen	49
Wel en wee van de gemeente	53
Overzicht belijdende leden van 1889 tot 1893	54
Overzicht van tucht en uittreden	57
Financieel overzicht van de jaren na de bouw	57
Hoofdstuk 7 Men kent en vindt zijn standplaats zelfs niet meer	59
Het verhaal van Leendert Boon	59
Hoofdstuk 8 Wandelt in de liefde	61
Als broeders samenwonen	61
Opnieuw grensproblemen	64

Hoofdstuk 9 Als een ceder op de Libanon 67

Het verhaal van Cornelis Boer 67

Hoofdstuk 10 Sprokkelingen 69

Allerhande 69

De namen der gemeente 69

Kerkeraad 70

Verenigingen 71

Het orgel 73

1834-1884 1861-1886 1861-1911 76

De toren 76

Oorlog 1914-1918 77

Kort overzicht van de jaren 1900 tot 1920 77

Overzicht van de gemeente in de jaren 1912-1913 79

Hoofdstuk 11 De periode van 1920 tot 1945 82

Start hoofdelijke omslag 82

Verplaatsing orgel 83

Hulpprediker 83

Enkele bijzonderheden uit deze jaren 83

Nieuwe hulpprediker 85

Eerstesteenlegging 87

Ingebruikname van de De Ruyterkerk 87

Iets over de eredienst in deze jaren 89

Allerhande 89

Tweede predikant 90

De crisisjaren 92

Allerhande 92

Evangelisatie 93

Kosters 94

Allerhande 94

De oorlogsjaren 95

Financiën 98

Hoofdstuk 12 De periode van 1945 tot 1975 99

Kerk en organisatie 102

Evangelisatie 103

Liturgie 104

Liturgie 105

Herdenking honderdjarig bestaan 114

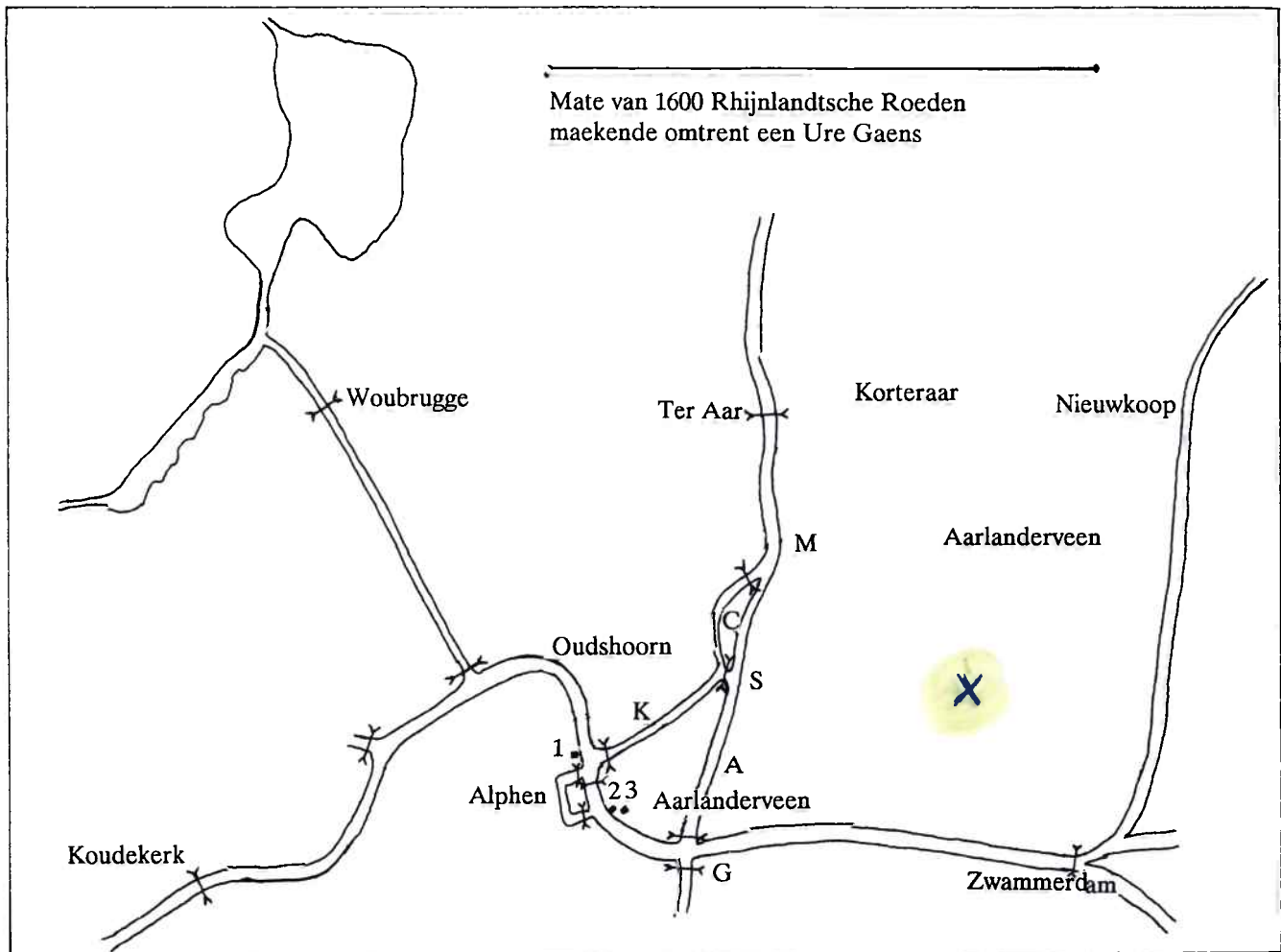
Evangelisatie 126

Financiën 129

De orgels 129

Open eind 131

Register 135

De Oude Rijn stroomt door Alphen van zuid naar noord.

1, 2, 3: De locaties van de eerste, tweede en derde kerk.

De eerste kerk lag in Alphen en de twee andere kerken in Aarlanderveen.

—X—: De belangrijkste bruggen

A : Het Aarkanaal

K : Kromme Aar, de grensrivier tussen Oudshoorn en Aarlanderveen

S : Waar de Kromme Aar het kanaal raakt lag de Scheve Jaagbrug
(Hier bevindt zich nu de Zegerplas)

C : Coupépolder

G : Gouwsluis; hier lagen twee bruggen, aan de noord- en zuidzijde van
de Oude Rijn

M : Galgmachine.